

3. නාමරූපයන්ගේ ක්ෂණික නිරෝධය පිළිබඳව අර්ථකථා සාධක පාඨ

පසුගිය ලිපියෙන් අපි අනිත්‍යතාවය යනු කුමක්ද, ඒ සඳහා ත්‍රිපිටක පාළියෙහි අර්ථ දක්වා ඇත්තේ කෙසේදැයි විස්තර කළෙමු. මෙම ලිපියෙන් අර්ථකථාවන් හා ටීකාවන් තුළ අනිත්‍යතාවය සඳහා අර්ථකථනයන් දක්වා ඇත්තේ කෙසේදැයි විස්තර කරන්නෙමු.

නාමරූප සංඛ්‍යාත ලෝකය කෙරෙහි සත්වයා තුළ තිබෙන ආලය දුරුකිරීමට නම් ඒ ධර්මයන්ගේ යථා ස්වභාවය සමාසක් ප්‍රඥාවෙන් දත යුතුය. යමෙක් සංස්කාරයන්ගේ ඉපිද බිඳී යාම දකින්නේ නම් තමාගේ පැවැත්මවත් රැක ගත නොහැකි මේ සංස්කාර ධර්මයන්ගෙන් ස්ථිර සැපයක් පිළිසරණක් ලබාගත නොහැකි බව අවබෝධවීමෙන් සංස්කාරලෝකය කෙරෙහි කලකිරීම උපදින්නේය. ඒ කලකිරීම ඒ පුද්ගලයාට සංස්කාරයන්ගේ නොපිහිටීම නම් වූ නිර්වාණය අරමුණු කිරීමට සෘජුව හේතු වන්නේය. එම නිසා අර්ථකථාවන්හිද මේ සංඛාරයන්ගේ ඉපිද බිඳී යාමේ අනිත්‍යතාව ලෙස මෙසේ දක්වා ඇත.

1. අලගද්දුපම සූත්‍ර අර්ථකථාව

- “අනිච්චං භන්තෙති භන්තෙ යස්මා හුඤා න භෝති. තස්මා අනිච්චං. උප්පාද-වයත්ත-තාවකාලික - නිච්චපටික්ඛෙපටියෙන වාති චතුභි කාරණභි අනිච්චං.”

[අනිච්චං භන්තෙ යනු වහන්ස යම්භෙයකින් රූපාදී ස්කන්ධයෝ ඇතිවී නැතිවී යයි ද එබැවින් අනිත්‍යය ය. ඉපදීම - විනාශවීම - තාවකාලික බව - නිත්‍යභාවය ප්‍රතික්ෂේප කරන අර්ථය යන සිව් කාරණයන්ගෙන් අනිත්‍ය ය. (මජ්.නිකාය අට්ඨකථා II - අලගද්දුපම සූත්‍ර වණ්ණනා - භේමු. 93)]

අලගද්දුපම සූත්‍ර අර්ථකථාවෙහි දී රැස්ව සිටි සහ පිරිසගෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ “මහණෙනි, රූපය නිත්‍යවේදැයි” නැගූ ප්‍රශ්නයට සහ පිරිසෙන් ලැබූ “අනිච්චං භන්තෙ” යන පිළිතුර විස්තර කරමින් ඉහත පාඨය සඳහන් කරන ලදී. එහි ඉපිද බිඳෙන හෙයින් ද උප්පාද වය ලක්ෂණයන්ගෙන් යුක්ත හෙයින් ද අනිත්‍ය යි යනුවෙන් බුද්ධමතඥ මහාකාශ්‍යප මහරහතන් වහන්සේ ප්‍රමුඛ පන්සියයක් චතුපටිසම්භිදාලාභී මහරහතන් වහන්සේලා අර්ථ තැබූහ.

II. මහානිදාන සූත්‍ර අර්ථකථාව

තවද දීඝනිකායේ මහානිදාන සූත්‍රයට අර්ථ සපයා අර්ථකථාවාරිත්වහන්සේලා මෙසේ දක්වයි.

- “අනිච්චාදීසු හුත්වා අභාවතො අනිච්චා. තෙහි තෙහි කාරණෙහි සඬගම්ම සමාගම්ම කතාති සඬබතා. තං තං පච්චයං පටිච්ච සම්මා කාරණෙනෙව උප්පත්තාති පටිච්චසමුප්පත්තා. ඛයොතිආදි සබ්බං භඬගස්ස වෙච්චනං. යං හි භිජ්ජති, තං බියතිපි වයතිපි විරජ්ජතිපි නිරුජ්ඣතිපි, තස්මා ඛයධම්මාතිආදි වුත්තං.”

[අනිච්ච ආදීන්හි ඉපිද අභාවයට පත්වන බැවින් ‘අනිච්චා’ ය. ඒ ඒ කාරණයන් එක්ව රැස්ව කරන ලද්දේනුයි. ‘සංඛතා’ ය. ඒ ඒ ප්‍රත්‍යය හේතුවෙන් නිවැරදි කාරණයන්ගෙන්ම උපන්නේනුයි ‘පටිච්චසමුප්පත්තා’ ය. ‘ඛයෝ’ යන ආදී සියල්ල සංඛත ධර්මයන්ගේ ‘භංගයාගේ - බිඳීයාමේ ගුණයට සමාන අර්ථ භවන පදයෝ ය. යමක් වනාහි බිඳෙයි ද එය ක්‍ෂයභාවයට ද විනාශභාවයටද බිඳී කොහි හෝ සැඟව නොයනභාවයට ද බිඳීයනුයේ නැවත නොඑනභාවයට ද යයි. එබැවින් ‘ඛයධම්මො’ යන ආදිය කියන ලදී. (දීඝනිකායට්ඨකථා I - මහානිදානසූත්‍රවණ්ණනා - හේ.මු.347)]

මේ අර්ථකථා පාඨයෙන් ද නාමරූපයන්ගේ පෙර නොතිබීම ඉපිද ඉතිරි නැතිව බිඳී යන බවම අනිච්චතාවය ලෙසට අර්ථ තහවුරු කරයි.

III. විශුද්ධ මාර්ගය

එසේම ථේරවාදී ග්‍රන්ථයන් අතුරෙහි ඉහළින්ම වැජඹෙන, බුද්ධසෝෂාවාර්යන් වහන්සේ විසින් රචනා කරන ලද ‘විශුද්ධ මාර්ග’ අර්ථකථාවෙහි ද නාමරූපයන්ගේ ඉපිද බිඳීයාම පිළිබඳව මෙසේ දක්වා ඇත.

- “ඉමස්ස නාමරූපස්ස උප්පත්තිතො පුබ්බෙ අනුප්පත්තස්ස රාසි වා නිවයො වා නත්ථී, උප්පජ්ජමානස්සාපි රාසිතො වා නිවයතො වා ආගමනං නාම නත්ථී, නිරුජ්ඣමානස්සාපි දිසාවිදිසාගමනං නාම නත්ථී, නිරුද්ධස්සාපි එකස්මිං යානෙ රාසිතො නිවයතො නිධානතො අවට්ඨානං නාම නත්ථී. යථා පන චීණාය වාදියමානාය උප්පත්තස්ස සද්දස්ස තෙව උප්පත්තිතො පුබ්බෙ සන්තිවයො අත්ථී, න උප්පජ්ජමානො සන්තිවයතො ආගතො, න නිරුජ්ඣමානස්ස දිසාවිදිසාගමනං අත්ථී, න නිරුද්ධො කත්ථවි සන්තිවිතො තිට්ඨති, අට්ඨං ඛො චීණඤ්ච උපචීණඤ්ච පුරිසස්ස ච තජ්ජං වායාමං පටිච්ච අහුත්වා සම්භොති, හුත්වා පතිවෙති. එවං සබ්බෙපි රූපාරූපිතො ධම්මා අහුත්වා සම්භොත්ති, හුත්වා පතිවෙත්ති” ති

[මේ නුපන් නාමරූපයාගේ ඉපදීමට පෙර රාශියක් හෝ රැස්වීතිබීමක් හෝ නැත. මේ නාම රූපයන් ඉපදෙනුයේ ද රාශියකින් හෝ රැස්වීතිබුනැතකින් පැමිණීමක් නැත. මේ නාමරූපයන් නිරුද්ධවනුයේ ද ඒ

ඒ දිශාවන්ට ගමන් කිරීමක් නැත. මේ නාමරූපයන් නිරුද්ධ වූයේ ද එක් ස්ථානයෙක්හි රාශිවීම් වශයෙන් රැස්වීම් වශයෙන් නිධන්වීම් වශයෙන් සිටීමක් නැත. යම්සේ වනාහි විණාව වාදනය කරනුයේ උපන් ශබ්දයට උත්පත්තියට පෙර රැස්වීමක් නැත්මය. උපදිනුයේ ද රැස්වී තිබූ තැනකින් ආවේද නොවේ. නිරුද්ධවනුයේ ද ඒ ඒ දිශාවට ගමන් කිරීමක් නැත. නිරුද්ධ වූයේ ද කිසියම් තැනෙක්හි රැස්වීම් වශයෙන් ද නොසිටියි. එතකුදු වුවත් විණාවද විණාදඬුව ද වාදක පුරුෂයාගේ වෑයම ද නිසා විණා නාදය නොතිබීම හටගනී. ඉපිද විනාශ වෙයි. මෙසේ සියළු රූපාරූප ධර්මයෝ ද නොතිබීම හටගනී. ඉපිද නැසෙත් (විශුද්ධි මාර්ගය - මග්ගාමග්ග ඤාණදස්සන විසුද්ධි නිද්දේසය - හේ.මු. 473)]

දක්වන ලද විශුද්ධිමාර්ග පාඨයෙහි ද නාමරූප ධර්මයෝ පෙර නොතිබීම හටගෙන ඉතිරි නැතිවම නිරුද්ධ වී යන බව දක්වයි. ථේරවාදී විපස්සනා මාර්ගය දක්වන සුප්පිද්ධි මේ ග්‍රන්ථයෙහි බුද්ධ මතඥ මහාකාශ්‍යප ආදී මහරහත් ථේරවාදී ආචාර්යන්වහන්සේලා විසින් තබන ලද අර්ථකථාවන්හි ම පිහිටා කරන ලද මෙම ප්‍රකාශය අනිත්‍යතාව යනු කුමක්ද යන්නට මනාව අර්ථ ප්‍රකට කරයි.

IV. පටිසම්භිදාමග්ගප්පකරණ අර්ථකථාව

එසේම පටිසම්භිදාමග්ගප්පකරණයට අර්ථ සපයන අර්ථකථාවාර්ය මහානාම ස්වාමීන් වහන්සේද නාමරූපයන්ගේ යථාභූත ස්වභාවය දැක්වීමට මෙසේ නිදර්ශණ දක්වයි.

- “එවං කීර නාමීමෙ ධම්මා අනුප්පන්තපුබ්බා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්තා නිරුජ්ඣන්ති” ති නිව්චනවාච හුත්වා සඬබාරා උපට්ඨන්ති. න කෙවලඤ්ච නිව්චනවාච, සුරියුග්ගමනෙ උස්සාවබින්දු වීය උදකබුබ්බුලො වීය උදකෙ දණ්ඩරාජී වීය ආරග්ගෙ සාසපො වීය විජ්ජුප්පාදො වීය ව පරිත්තට්ඨායිතො”

[මෙසේ නම් මේ ධර්මයෝ පෙර නුපන්තාහු උපදිත්. උපන්තාහු නිරුද්ධ වෙත් යයි නිත්‍ය වශයෙන් නව (අලුත්) ධර්ම ලෙසම සංස්කාරයෝ වැටහෙත්. හුදෙක් නිත්‍ය වශයෙන් නව ධර්ම ලෙසට පමණක් නොව හිරු උදාවන කල්හි පිණිබිඳු මෙන් දිය බුබුල් බිඳෙන්නාක් මෙන් දියෙහි දඬුවකින් ඇදී ඉරක් වහා නොපෙනීයන්නාක් මෙන් හිදි තුඩ අබ මොහොතක්ම රදන්නාක් මෙන් විදුලි කෙටීමක් මොහොතක්ම පැවත නැතිවන්නාක් මෙන් ඉතා මද වූ කාලයක්ම ධීනිය ඇත්තා වූ ධර්මසේ ද වැටහෙත්. (පටිසම්භිදාමග්ග අ.ක. - උදයබ්බය ඤාණ නිද්දේසවණ්ණනා - හේ.මු. පි.180)]

දක්වන ලද අට්ඨකථා පාඨයෙන් ද පැහැදිලි වනුයේ මොහොතක් පාසාම පෙර නොතිබූ සංස්කාරම ඉපිද නිරුද්ධ වන බවත් සෑම මොහොතකම උපදිනුයේ ද නව සංස්කාර බවත් යන්නය. සංස්කාරයන්ගේ ධීනිය පිළිබඳව අදහස් දක්වන ආචාර්යන් වහන්සේ මොහොතකම ධීනියක් හෙවත් පැවතීමක් ඇති බව උපමා මගින් දක්වයි. මෙයින් ද ගම්‍යවනුයේ පෙර නුපන් සංස්කාරයෝම ඉපිද මොහොතක් පැවත නිරුද්ධ වන බවයි.

දක්වන ලද අර්ථකථා සාධක පාඨ වලට අනුව භාග්‍යවතුන්වහන්සේගේ අදහස දන්නා වූ සන්තිකාවචර බුද්ධ පුත්‍රයන්වහන්සේලා තැබූ සියළු අර්ථකථා වලින් ද ගම්‍යවනුයේ “අනිත්‍යතාවය යනු පෙර නූපත් ධර්මයෝම ඉපිද නිරවශේෂව නිරුද්ධවන බවය” එබැවින් ශ්‍රද්ධාවෙන් පැවිදි වූ සියළු කුලපුත්‍රයන් විසින් නවත් සැපය සොයන සත්පුරුෂයන් විසින් අනිත්‍යතාවය පිළිබඳ මේ දහම් අරුත මෙලෙසින්ම දරාගත යුතුය.

නාමරූපයන්ගේ ක්ෂණික නිරෝධය පිළිබඳ ටීකාවන්හි අන්තර්ගතය

I. අභිධම්මත්ථවිකාසිනී ටීකාව

“අභිධම්මාවතාර” ග්‍රන්ථයට ටීකාවාර්‍ය සාරිපුත්ත ස්වාමීන්වහන්සේගේ ශිෂ්‍යයෙක් වන සුමංගල ස්වාමීන්වහන්සේ විසින් ලියන ලද “අභිධම්මත්ථවිකාසිනී” ටීකාවෙහි මෙසේ සඳහන් වේ.

- “අයං හි පයමං පච්චයතො උදයබ්බයං මනසිකරොත්තෝ පච්ඡා අවිජ්ජාදිකො පච්චය ධම්මො විස්සජ්ජේත්වා උදයබ්බයවන්තො ඛන්ධො ගහෙත්වා තෙසං පච්චයතො උදයබ්බදස්සන මුඛෙන බණනොපි උදබ්බයං මනසිකරොති තස්ස යදා ඤාණං තික්ඛං විදසං හුත්වා පවත්තති, තදාරූපාරූප ධම්මා බණෙ බණෙ උප්පජ්ජන්තා භිජ්ජන්තා ච හුත්වා උපට්ඨහාති”

[මේ යෝගාවචර තෙමේ පළමුව ප්‍රත්‍යාවශයෙන් උදයවැය මනසිකාර කරනුයේ පසුව අවිද්‍යාදී ප්‍රත්‍ය ධර්ම හැරපියා උදයවැය ලක්ෂණයන්ගෙන් යුත් ස්කන්ධයන් ගෙන ප්‍රත්‍යාවශයෙන් උදයවැය දැකීම් මූලයෙන් ක්ෂණවශයෙන් ද ඒ ස්කන්ධයන්ගේ උදයවැය මනසිකාර කරයි. යම් කලෙක ඒ යෝගාවචරයාගේ ඤාණය තියුණුව විසඳවී පවතීද, එකල්හි රූපාරූප ධර්මයෝ ක්ෂණයක් ක්ෂණයක් පාසා උපදින්නාහු ද බිඳෙන්නාහුද වී වැටහෙත්. (අභිධම්මත්ථවිකාසිනී ටීකා - මග්ගාමග්ගඤාණදස්සනවිසුද්ධි කතා)]

මේ ටීකා පාඨයෙන් කියැවෙනුයේ උදයවැය ඤාණයට රූපාරූප ධර්මයන් අරමුණු වන ආකාරය ය. එහිදී ටීකාවාර්‍යයන්වහන්සේ රූපාරූප ධර්මයන්ගේ ක්ෂණයක් ක්ෂණයක් පාසා සිදුවන ඉපදීම් බිඳීම් ස්වභාවයම මතුකර දක්වයි. මෙයින්ද අනිත්‍යතාවයේ යථාස්වභාවය මැනවින් මතු කර දක්වයි.

II. විශුද්ධිමාර්ග මහාටීකාව

තවද විශුද්ධිමාර්ග මහාටීකාවේ මෙසේ දැක්වේ.

- “බයටියෙනාති බය සවභාවතො, යස්මා රූපං බය සවභාවං උපපජ්ඣ්වා බයං වයං හෙදං ගච්ඡති තස්මා අනිච්චන්ති අත්ථො”

[බයටියෙන යනු ක්ෂය ස්වභාවයෙන් යන්නයි. යම්හෙයකින් රූපය ක්ෂය ස්වභාව ඇත්තේ ද ඉපිද ක්ෂය භාවයට නැතිවීම් ස්වභාවයට බිඳෙන භාවයට යයි ද එහෙයින් අනිච්චං යන අර්ථය යි. (විසුද්ධිමග්ගමහාටීකා - මග්ගමග්ගඤ්ඤාණදස්සන විසුද්ධි වණ්ණනා)]

“අනිච්චං බයටියෙන” යන තන්හි “බයටියෙන” පදයට අර්ථ විග්‍රහ කරන ටීකාවාරීන් වහන්සේ ද අනිත්‍යතාව යන්න සඳහා ලබාදෙනුයේ ඉපදෙන බිඳෙන භාවය යන අර්ථයමය. ටීකා යුගයට පැමිණෙන විට ද ථේරවාදී ආචාර්ය පරම්පරාව රැගෙන ආ අනිත්‍යතාව පිළිබඳ දහම් අර්ථය, බුද්ධි මතය තවතවත් අර්ථ දීප්තියට පැමිණෙනුයේ විනා අර්ථ භානියක් නොවූ බව මෙතෙක්ද දත යුතු ය. එබැවින් ථේරවාදී ආචාර්ය පරම්පරාවෙන් පැමිණි පිරිසිදු දහම් අර්ථයම ගෙන සමථ විපස්සනා වඩා මගඵල නිවන් සාක්ෂාත් කරගැනීමට සුධිභු අප්‍රමාදී වෙත්වා!

මිලභ ලිපියෙන් පෙළ අටුවා ටීකා වල සඳහන් වූ අර්ථයන් ම වර්තමාන කාලයේ ථේරවාදී සම්ප්‍රදාය තුළ විපස්සනා භාවනා ව පිණිස භාවිතා කරන්නේ දැයි විස්තර කරන්නෙමු.